

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب‌شناسی توصیفی

دین و رسانه

(فارسی - انگلیسی)

عیسی زارعی

سرشناسه: زارعی، عیسی، ۱۳۵۶ -

عنوان و نام پدیدآور: کتابشناسی توصیفی دین و رسانه (فارسی - انگلیسی) / عیسی زارعی.
مشخصات نشر: قم: صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۱۶۴ ص.

شابک: 978-964-514-183-5

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: نمایه.

موضوع: رسانه‌های گروهی و دین -- کتابشناسی

شناسه افزوده: صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران. مرکز پژوهش‌های اسلامی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ / ۵۶۳۰ Z

رده بندی دیویی: ۱۶/۳۰۲۲۳

شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۶۸۶۵۶

کتابشناسی توصیفی دین و رسانه (فارسی - انگلیسی)

کد: ۱۶۷۶

نویسنده: عیسی زارعی

تهیه‌کننده و ناشر: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما

صفحه‌آرا: اکرم سادات بنی‌زهر

نوبت چاپ: اول / تیر ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۵۰۰

بها: ۴۵۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

نشانی: قم، بلوار امین، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما

تلفن: ۲۹۱۹۶۷۰ - ۲۹۱۵۵۱۰ / دورنگار: ۰۲۵۱

تهران: خیابان جام جم، ساختمان شهید رهبر، طبقه زیرزمین

تلفن: ۲۲۰۱۴۷۳۸ - ۲۱ - ۲۲۱۶۴۹۹۷ / نمابر: ۲۲۱۶۴۹۹۷

دفتر خراسان: مشهد - خیابان امام خمینی، انتهای باغ ملی، ساختمان صبا، طبقه سوم

تلفن: ۲۲۱۵۱۰۸ - ۵۱۱ / نمابر: ۲۲۱۵۱۰۶

www.irc.ir info@irc.ir

ISBN: 978-964-514-183-5 / ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۴-۱۸۳-۵ / شابک:

فهرست مطالب

۱.....	دیباچه
۳.....	پیش‌گفتار
۷.....	کتاب‌ها
۷۵.....	پایان‌نامه‌ها
۱۲۹.....	مقالات
۱۶۰.....	نمایه اعلام
۱۶۴.....	نمایه موضوعی
۱۷۳.....	کتاب‌های لاتین

دیباچه

امروزه ایران، عرصه کشاکش عمومی جامعه با تهدیدهای نرم دشمنان ملت شده و این رویارویی، بر مهم‌ترین بزار جنگ نرم، یعنی رسانه‌ها متکی است. در این میان، با توجه به بن‌مایه‌های عمیق دینی - معنوی ایرانی، هدف و اولویت نخست، فرهنگ و مذهب این مردم است. در چنین فضای جنگ رسانه‌ای که دشمن راه دست‌یابی به هدف‌های سیاسی و اقتصادی خود را در تضعیف و تزلزل دین، ایمان و اعتقادات مردم می‌داند، پژوهش‌های دینی در حوزه رسانه اهمیت بسزایی یافته‌اند.

نظریه‌پردازان غربی همواره برای فردی نمایاندن دین و کمولایزاسیون جامعه کوشیده‌اند و به همین دلیل پژوهش‌های دینی رسانه با توجه به درجه اهمیتش در مطالعات عصر گذشته، فراموش شده است. خوشبختانه در دو دهه اخیر و پس از پایان جنگ تحمیلی، مجموعه فعالیت‌های پژوهشی نورسته در این حوزه، جان دیگری یافته و تاکنون، کمیت و کیفیت روزافزونی داشته است.

به منظور پاسخ‌گویی به نیاز پژوهشگران عرصه دین و رسانه، مجموعه کتاب‌شناسی توصیفی دین و رسانه (فارسی - انگلیسی) به کوشش آقای عیسی زارعی

در سه حوزه کتاب، مقاله و پایان‌نامه، تهیه شده است. امید است تلاش‌گران رسانه‌ای با بهره‌گیری از این کتاب ارزشمند بتوانند راه رسیدن به هدف تحقق رسانه‌ای دینی را هموارتر سازند و کارکردهای دینی رسانه را نیز روزبه‌روز بر جهانیان آشکارتر کنند.

گروه هنر، ارتباطات و رسانه

اداره کل پژوهش

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

ارتباط دوسویه دین و رسانه، قدمتی دیرینه دارد. در این تعامل، گاه رسانه‌های جمعی در میان مردم با پرداختن به متون و آموزه‌های دینی، مشروعیت یافته‌اند و گاه این برای اشاعه و تبلیغ خود، از امکانات ویژه وسایل ارتباط جمعی، بهره‌برداری است.

مطالعه نقش رسانه در اشاعه دین و در مقابل، نقش دین در برقراری آسان رابطه میان مردم و رسانه، سال‌هاست که در علوم اجتماعی، علوم ارتباطات، مطالعات فرهنگی و دینی جایگاهی مهم یافته است. با ظهور رسانه‌های جدید و نظریه‌های ارتباطی خاص آنها، این بنا بر شرایط اجتماعی هر دوره، نگاه‌های تازه‌ای درباره تعامل دین و رسانه شکل گرفته است. از یک سو، اندیشمندان ارتباطات، ارتباط متقابل این دو حوزه مهم اجتماعی را مطالعه کرده و از دیگر سو، پژوهشگران حوزه دین نیز با تبیین سازوکار فن‌آوری‌های نوین ارتباطی، می‌کوشند میان این دو رابطه‌ای مؤثر برقرار کنند و در نهایت، مفاهیم دینی را با استفاده از رسانه‌های نو درست و روشن انتقال دهند. همچنین تجربه‌های ارزشمند رسانه‌ها در موضوع رسانه دینی و به‌ویژه تجربه صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، می‌تواند برای مخاطبان و پژوهشگران، جذاب و آموزنده باشد.^۱

۱. جواد یگانه، محمدرضا و حمید عبداللہیان، دین و رسانه، صص الف - ط.

حقیقت این است که پیشینه پژوهش‌های نظری در حوزه ارتباط دین و رسانه، در مقایسه با دانش‌های منفرد هر یک از این دو، هنوز در ابتدای راه قرار دارد و نیازمند پژوهش‌های جامع‌تری است. چنان‌که به همت پژوهشگران هر روز بر حجم کتاب‌ها و مقاله‌های این حوزه افزوده می‌شود. نخستین گام در هر پژوهش، مراجعه به منابع مرتبط و به ویژه کتابشناسی‌های موضوعی است. نویسنده‌ای که تحقیق و تألیف‌وار با کتابشناسی آشنا باشد، ثمره کارش سودمند و کارآمد خواهد بود.^۱

کتاب‌شناسی یا کتاب‌نامه، معادل واژه انگلیسی «بایلیوگرافی» و به معنای تشریح تفصیلی، توصیف و بررسی کتاب است. درباره اهمیت و ضرورت کتاب‌شناسی سخن بسیار گفته شده، ولی آنچه مهم می‌نماید، اینکه کمتر پژوهشی بدون تکیه بر منابع و آثار پیش نگاشته در آن زمینه، صورت گرفته است. کتاب‌شناسی به تعبیر موضوع و حدود آن نیز کمک می‌کند. از همین رو، پس از انتخاب موضوع پژوهش، اساسی‌ترین مسئله، مراجعه به منابع برای گردآوری اطلاعات است. بنابراین، هر پژوهشگری برای سامان دادن به پژوهش خود به مطالعه و بازبینی همه آثار مربوط به موضوع موردنظر نیاز دارد. آگاهی از آنها افزون بر افزایش غنای پژوهش از به هدر رفتن فرصت‌ها و دوباره کاری‌ها پیش‌گیری می‌کند.^۲

اثر حاضر کوششی است به منظور معرفی توصیفی و ارائه چکیده‌های راهنما برای منابعی که با موضوع دین و رسانه در ارتباط هستند. منظور از رسانه، حوزه رسانه‌های گروهی شامل تلویزیون، رادیو، سینما، تئاتر، مطبوعات، ارتباطات و تبلیغات بوده است. این مجموعه در سه بخش کلی

۱. اسفندیاری، محمد، کتاب‌شناخت: کتابشناسی روحانیت، روشنفکری، صص ۹-۱۴.

۲. افشار، ابراهیم، دایرةالمعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی، ص ۱۵۵۹.

شامل کتاب‌ها، مقاله‌ها و پایان‌نامه‌ها تدوین یافته است. کتاب‌ها و منابع، بی‌واسطه معرفی و توصیف شده‌اند، بدین صورت که یکایک منابع بررسی و از هر یک از آنها دورنمای محتوایی و موضوعی اثر آورده شده است. همچنین در اقدامی بدیع، کتاب‌هایی که به زبان انگلیسی در حوزه دین و رسانه تاکنون منتشر شده‌اند، در بخشی جداگانه معرفی شده‌اند.

در پایان همه کسانی را که در گردآوری و بررسی منابع مجموعه حاضر مرایای کرده‌اند، سپاس می‌گویم. به ویژه لازم است از خانم فاطمه محمدی که در تهیه نمایه پایان کتاب همکاری نمودند تشکر و قدردانی نمایم. نمایه پایانی که به صورت موضوعی تنظیم شده است، به خوبی می‌تواند محققان را در یافتن منابع مفید، کمک نماید.

امید است پژوهشگران حوزه دین و رسانه، از این مجموعه بهره مناسب ببرگیرند.